

ностных трансформаций, процесс развертывания жизненных ориентиров личности и структурирование в соответствии с ними собственных перспектив. Динамика жизненного выбора рассматривается в контексте уверенности личности в своем выборе, появления сомнений в превосходстве той или иной альтернативы. Раскрыты процессуальные и результативные характеристики жизненного выбора личности в период ранней взрослости. Установлено, что процессуальные характеристики отражают сознательную включенность личности, степень ее самостоятельности и уверенности в ходе осуществления жизненного выбора (их особенности обусловлены полом, возрастом, уровнем личностной и социальной зрелости в период ранней взрослости); результативные характеристики обуславливают содержание и пространственно-временную перспективу выбора и выражены в самооценке респондентов. Подчеркнуто, что характеристики жизненных выборов с точки зрения его результата можно диагностировать по оценкам респондентов времени достижения желаемого результата выбора.

Ключевые слова: личность, период ранней взрослости, жизненный выбор, динамика жизненного выбора.

УДК 159.9

ТУРБАН В.В.

*доктор психологічних наук, професор,
завідувач лабораторії загальної психології
та історії психології ім. В.А. Роменця
Інституту психології імені Г.С. Костюка, м. Київ*

ТВОРЧИСТЬ, ІНДИВІДУАЛЬНІСТЬ, КОМУНІКАЦІЯ В ХОРЕОГРАФІЧНІЙ ПРОФЕСІЇ

У статті розкрито становлення творчості й індивідуальності особистості в рамках музично-пластичної діяльності; зокрема розкрито фактор професійної комунікації в процесі її реалізації. Показано, що музична потреба формується з прослуховування і усвідомлення позитивних якостей музичних творів і їх відтворення засобами тілесної пластики. Чим яскравіше і доступніше повнота музики, тим легше вона проникає до мислення та чуттєвого сприйняття людини, відображаючись у тілесній пластиці. Музично-пластична потреба полягає у мотиваційних факторах, які регулюють способи реалізації саме особистісного досвіду при зверненні людини до музики та танцю. Музично-пластична потреба уже у межах окремої ситуації діяльності виявляє багатогранність свого стимульного складу, що дозволяє досліджувати розвернений у час процес мотивації, послідовність і взаємно змінюючи один одного об'єктивні причини діяльності. Мотиваційні тенденції діють через співвіднесення між собою структур: організації зовнішніх впливів у вигляді музикальних творів і рисунку пластики, які включають інтонаційно-мотиваційні елементи і «загальні форми» музикального руху, тематичні утворення і композиційно-драматургічні засоби музики та структурної організації «внутрішніх умов» – організацію особистісно значимого досвіду, яка включає емоційно-контактний, перцептивно-пізнавальний і інтелектуально-конструктивний рівні досвіду. Відповідно до принципу єдності психі-

ки і діяльності, здібності до музично-пластичної діяльності формуються у процесі проявлення відповідної активності особистості на різних етапах вікового розвитку, що проявляється у особистісній самореалізації та професійній ідентифікації.

Ключові слова: *особистість, період ранньої дорослості, життєвий вибір, динаміка життєвого вибору*

Постановка проблеми.

Розвиток сучасної культури актуалізує питання дозвілля й естетичного розвитку особистості. Важливу роль у цьому контексті відіграє розвиток музично-пластичних схильностей і здібностей. Відповідно, аналіз розвитку музично-пластичної творчості, індивідуальності та комунікації відзначається актуальністю.

Об'єкт дослідження – розвиток музично-пластичних схильностей і здібностей особистості.

Предмет дослідження – реалізація творчості й індивідуальності особистості в музично-пластичній діяльності завдяки комунікативним факторам.

Дослідницькі завдання:

- 1) дослідити теоретичні основи музично-пластичної діяльності;
- 2) виявити фактори загальної та спеціальної обдарованості;
- 3) конкретизувати засоби педагогічного впливу, спрямовані на розвиток музично-пластичної діяльності.

Розвиток особистості супроводжується процесом соціалізації шляхом засвоєння нових соціальних ролей. Початок професійної ідентифікації співпадає з етапом вибору професії. Так професійне становлення представників хореографії відбувається завдяки інтересу до цього виду творчості. Професійна ідентифікація, з психологічного погляду, означає ототожнення людиною себе із певним видом професійної діяльності.

Виклад основного матеріалу дослідження.

Хореографія поєднує два види діяльності – музичну і пластичну, чим значно ускладнює її реалізацію. Музична діяльність полягає в розумінні мелодики, ритміки та метафорики твору. Пластична – у представленні суголосного музиці рисунку рухів.

Філософська концепція музики, по суті, визначає встановлення меж її буття і самовизначення як цілісної і самодостатньої сфери соціокультурного континууму. Існування музики є особливим випадком буття як такого. Музичний потік, власне становлення музичного, є постійна пульсація, амплітуда коливань “тіла” музики. Не маючи конкретного візуального предмета, вона постійно прагне до кристалізації – опрідметнення у вигляді музичної форми, до отримання тим самим кінцевої вираженості, вичерпності себе в просторі і часі. Важливо, що граничність, жорстка кінцівка музичної форми не раз породжувала ілюзію її самодостатності. Така інтерпретація дозволяє говорити про

музичну форму, яка одночасно бере на себе функції змісту, знімаючи тим самим проблему музичної змістовності як такої.

Подібна підміна відбувається часто не на рівні власне проблеми форми та змісту музики, а на набагато більш глибоких “пластах” міркування. Так має місце недостатня усвідомленість антиномії “музики як буття” і “музики як об'єкта пізнання (сприйняття)”. Узята як чистий випадок буття, музика є сферою нескінченності. Причому, остання розуміється: а) як нескінченність (невичерпність) становлення, адже ніхто не може назвати остаточну дату “кінця” музики в історичному просторі-часі; б) як нескінченність конструктивно-смыслових перетворень (нескінченність “углиб”); в) як екзистенціальна нескінченність інтимно-психічного буття. З погляду історії культури, музика є безперервне буття. Історія музики не знає “безмузикальних” епох або періодів. Для окремого індивіда музика, втім, має так само важливе значення. Музика постає певною даністю, об'єктивною умовою існування. Іншими словами, музика володіє нескінченними і безперервними характеристиками буття і тим самим вписується в соціальний континуум як атрибутивно властива йому структура. Вона пронизує соціум і розвивається разом із ним, і, очевидно, зникне тільки разом з середовищем свого існування.

Абсолютно інша ситуація, за якої музика змінює свої властивості, складається тоді, коли музика є об'єктом пізнання. У найширшому значенні в цій ситуації спрацьовують дві діалектичні системи: нескінченно-кінцевого і безперервно-переривчастого. Незалежне буття музики об'єктивується і втягується у поле усвідомлення її людиною. Звідси одночасно відбувається переривання безперервності і перехід нескінченного становлення в граничне. Іншими словами, утворюється локальність об'єкта сприйняття; інакше сама процедура пізнання музики була б явно виключена.

Сприйняття музики є проявом універсального відношення людини до світу, а тому й набуває вибіркості та спрямованості на певні властивості музики. Йдеться про те, що об'єкт музичного сприйняття містить не “всю” і не “всяку” дійсність, а естетично оформлену квінтесенцію, що історично і культурно виокремлюється в бутті музики. Цією обставиною і визначаються межі музики для свідомості – внутрішньо-музичні структури, тобто мова й засоби формоутворення тощо. Звідси бере початок і символічна природа музичного твору. Рівень символічності набуває граничної сконцентрованості, що з очевидністю простежується вже на рівні феномена музичної інтонації – так би мовити, “первосимвола” музичної семантики. На думку В. В. Медушевського, “утілювати соціальне єство людини музика може саме тому, що і культуру вона навчилася “згущати” в інтонацію. До розмірів інтонації зменшуються культурні стилі, цілі художні епохи разом з їх соціально-світоглядним змістом”. Саме цей про-

цес згортання і передає характер самообмеження музики в потоці буття.

Свідоме осмислення людиною того чи іншого виду буття відбувається у контексті конкретного часу. Людське буття занурене в час. Не випадково ми говоримо: “пройшло дві години”; або “це буде через дві години”, відзначаючи відрізки часу у минулому або в майбутньому, але зовсім не фіксуючи щомить момент теперішнього часу. Примусити нас реагувати на кожну тимчасову подію може тільки особливий контекст тимчасової організації. Саме таким контекстом є всяка музична цілісність. На думку О. Ф. Лосева: “З такої характеристики *ratio essendi* чистого музичного буття в аспекті часу витікає чудовий висновок, про те, що в музичному часі немає минулого. Але якщо немає минулого, то тоді, мабуть, реальним є тільки теперішній час і його життя, що творить у надрах цього теперішнього часу його майбутнє. Цей висновок, свідчить, проте, що всякий музичний твір, поки він живе і чується, є суцільний теперішній час, сповнений усіляких змін і процесів, але не йде в минуле і не зникає в своєму абсолютному бутті. Музичний час не є формою або видом протікання подій і явищ музики, але є самі ці події і явища в їх самій справжній онтологічній основі”.

Отже, музика є символічною за своєю суттю. Ця символічна суть передається через її виконання. Виконання музичного твору, таким чином, може характеризуватися, як тимчасове скупчення, властиве буттю музичних систем, завдяки якому останні знаходять можливість локалізації в суцільному потоці світосприйняття. Вказане скупчення одночасно детерміноване фундаментальним законом розвитку системи від хаосу до порядку та механізмами символізування музичних знань і значень (що є прерогативою саме і лише музики). Справа тут в пристосуванні музики, в її дивовижній схильності до світотворчих колізій, в її властивості бути основою світу, що сприймає і відтворює ті складові, які напряду, без опосередковування, людині дані бути не можуть.

Музика є мистецтвом протилежностей у тому значенні, що всякий її стан, властивість і засіб не дані їй як вчинені, закінчені, нерухомі. Вони одночасно містять ферменти скидання, розгалуження, заперечення. Всяка музична освіта відносна, і розшифровується тільки в системі, контексті. Звідси, музичний потік відображає, внутрішнє прагнення до організації, до жорсткості зв'язків, співзалежності і функціональної залежності на всіх рівнях, обумовленої тривалою процедурою відбору чисто музичних значень, з нескінченності буття. Іншими словами, музика складала свої універсалії, тим самим обмежуючи власні межі, а тому, не зливаючись з світом, вона є здатною позначити контури свого буття через символи інтерпретовані людиною.

Об'єктивне значення в музиці зразу ж дається через суб'єктивне переживання. Усвідомлення такого переживання дає можливість створювати свій власний ідеал, який втілює сприймання та відтворення музики, її символічного змісту

Суб'єкт, включений в освітню активність музичного континууму, підноситься над повсякденністю, скидає звичні структури відносин, і саме його життя стає фактом музичного буття. Музичне буття тому так інтимно переживається людиною, що в ньому вона знаходить можливість доторкнутися до буття. Іншими словами, музичне сприйняття виключає протиставлення суб'єктивного й об'єктивного, а ґрунтується на їх злитті, особливій єдності – ідеалізації. Ця єдність, перетікання об'єктів у світ і світу у мене, – основа музичного буття. Відтак, сприймання часу перестає бути нейтральним і знаходить антропоморфні контури, тобто вектор часу, пов'язаний з суб'єктивністю музичної світобудови. Музика здатна відтворювати об'єктивний перебіг подій, але ніколи – об'єктне. Оскільки, вона завжди відтворює суб'єктивне усвідомлення себе тим чи іншим виконавцем.

Межею музичного є момент виходу з системи формалізованої понятійності в світ духовного досвіду, що включає всю панораму станів розуму і духу – від несвідомо-інтуїтивного відношення до геніальних спалахів прозріння, коли час цілого згущається в “точці” істини (як це було біля Моцарта, що чув свою симфонію відразу і цілком). Відтворення музики пов'язане з виробленням значень. Іншими словами, музика постійно вислизає від спроб свого визначення, органічно опираючись якій-небудь однозначності.

О. Ф. Лосєв відносить музику до сфери сприйняття, зрозуміти яку до снаги через символічні характеристики. Очевидно, що музика є якась символічна спільність, її значення підлягає формалізації у вигляді системи певних символів, а звідси розгортання музичного процесу, його внутрішні закономірності дійсно володіють іманентною (самодостатньою) логічною спрямованістю і напруженістю, яка може бути реалізована лише через інші символи.

Не сама музика є предметом сприйняття, а тільки те, що може бути визначене як її мова (системи позапонятійної символіки). Предметом музичного сприйняття є сфера усвідомлення процесуальності буття в її актуальному соціокультурному освоєнні на рівні вільного і самодостатнього розвитку звукових подій. В основі системи детермінацій, що визначають виникнення і становлення музики, лежить потреба озвучування часу, його локалізації з акустичного хаосу або безмовності. Музичний звук зберігає в генезисі триєдину структуру ества, висхідних від сигналу до знаку, що ускладнюються, і звідти – до символу. Отже, “сигнал – знак – символ” – формула музичного звуку, згорнута в ньому в будь-який момент.

Співвідношення “сигнал – звукова хвиля” суть вираз найширшого (ще не музичного) відношення, що складається між людиною і об'єктивним середовищем. Це – процес діяльності, при якому людина відбирає системи звучань і оперує ними вже як засоби комунікації. Ясно, що тут йдеться про універсальне співвідношення “людина – світ”, підстави всякої (а не тільки музичної) діяльності. Співвідношення “знак – час” розкриває механізм процедури інтонації, тобто перекладу звучання в часі. При цьому інтонація, зафіксована в часі, стає звуковим знаком, що охоплює і відтворюючим тип відношення, його якість і комунікативне значення. Тут ми стикаємося з особливим випадком освоєння континууму. Це соціальний контекст дослідження музики. Нарешті, співвідношення “символ – значення” існує у сфері культурологічного аналізу, адже, світ людини піддається понятійній інтерпретації тільки як світ культури. Музика відображає відношення між людиною та світом, в яке втягнуті всі ресурси духовно-психічного буття, головною умовою якої є те, що нічого не може бути “назване” остаточно, зафіксовано як даність, вираженим вербально без залишку.

Музика є персоніфікацією вічності за допомогою пережитого часу. Це засвідчує закономірність єдності людини та світу в цілому. З того, що в буденному житті людина не думає і, деколи, не знає про цю єдність, зовсім не витікає, що вона не може думати і знати про неї. Тим паче, що музику вона створила не як “надзадачу”, якусь лабораторію самопізнання, а лише тому, що не могла її не створити, стихійно й інтуїтивно слідуючи програмі єдиного і цілісного буття.

Відповідно, психологічними засадами здійснення музично-пластичної діяльності є наступні характеристики: здібності до музично-пластичної діяльності; професійна ідентифікація; мотиваційно-потребова характеристика здійснення професійної діяльності; професійна готовність до виконання музично-пластичної діяльності; рівень професіоналізму, тощо [1].

Творча діяльність, за характеристикою В.А. Роменця, поєднує творчу інтуїцію, як вільний перебіг між поняттями, невимушене поєднання непок'єднаних семантичних значень і явищ та семантичну гнучкість мислення.

Музично-пластичну діяльність можна охарактеризувати, як процес активного формування музичних знань і умінь на основі власної активності.

Здійснення музично-пластичної діяльності передбачає реалізацію наступних етапів.

- Підготовчий. На цьому етапі відбувається формулювання завдань і діагностика особливостей і рівня підготовки.
- Етап конструктивної діяльності. На цьому етапі відбувається вибір змісту навчального матеріалу для занять, вибір методів навчання та проектування власних дій та дій.

- Етап здійснення педагогічного процесу встановлення дисципліни, робочої обстановки на заняттях. На цьому етапі відбувається встановлення дисципліни, робочої ситуації на заняттях та стимулювання діяльності учнів.
- Організаційна діяльність. На цьому етапі відбувається організація викладацької діяльності по викладенню навчального матеріалу та організацію своєї поведінки у реальних умовах, організацію діяльності й організації контролю результатів педагогічних впливів та корегування.
- Комунікативна діяльність передбачає встановлення конструктивних взаємин з учнями і здійснення виховної роботи.
- Етап аналізу результатів передбачає здійснення аналізу навчання і виховання, виявлення відхилень результатів від поставлених цілей, аналіз причин цих відхилень, проектування заходів по відношенню до цих причин, творчий пошук нових методів навчання та виховання.
- Етап здійснення гностичної діяльності на цьому етапі відбуваються аналогічні з попереднім етапом процесу [2].

У процесі реалізації етапів музично-пластичної діяльності виробляються наступні професійно важливі якості:

- високі науково-професійні знання;
- психолого-педагогічні та методичні знання;
- практичне володіння методиками навчально-виховних впливів;
- спостережливість, розуміння психічного стану людей, настроїв колективу в цілому;
- швидка орієнтація у ситуації, гнучкість поведінки;
- здібності доступно, логічно, послідовно пояснювати матеріал;
- культура мови й ерудиції;
- експресивні здібності;
- гарний розподіл уваги, смислова пам'ять, гнучке творче мислення;
- витримка, вміння керувати собою, настроєм,;
- вміння керувати своїм тілом, голосом, жестами, мімікою;
- організаційні здібності;
- вміння отримати обернений зв'язок про ступінь засвоєння пояснюваного матеріалу;
- наявність потреб у спілкуванні;
- педагогічний такт;
- педагогічна імпровізація, вміння використовувати різноманітні засоби психологічного впливу;
- здатність дотримуватись демократичного стилю спілкування і керівництва;
- критична оцінка достоїнств і недоліків власної особистості;
- самоосвіта, вивчення нових методів навчання і виховання;

– творчий підхід до педагогічної діяльності.

Музично-пластична діяльність, як частина змісту професійного навчання, є діяльністю, насамперед, для осіб юнацького віку. Так, юнацький вік традиційно співпадає із опануванням професійної діяльності. У цей період здійснюється професійний вибір через професійну орієнтацію. З професійної ідентифікації починається процес професійного становлення особистості та проявлення якостей, які свідчать про наявність або відсутність професійної придатності [3].

Під час здійснення музично-пластичної діяльності особистість реалізує загальні та спеціальні здібності. Сукупність здібностей пов'язаних із такою діяльністю прийнято вважати музичністю, здібності ж пов'язані з пластичністю – тілесною обдарованістю.

До музичних здібностей, що становлять структуру музичності, М. Римський-Корсаков відносить технічні здібності до певного виду музичної діяльності і специфічних дій, які визначають музичні здібності, зокрема музичний слух, котрий він поділяв на елементарний музичний слух і вищі слухові здібності. Е. Вільємс визначає структуру музичності як комплекс таких властивостей: звуковисотного слуху, відчуття ритму, гармонії. Н. Ветлугіна розділяє структуру музичності на загальні музично-естетичні якості і спеціальні здібності. Б. Теплов під музичністю розуміє сукупність ладового почуття, здатності до слухового уявлення та музично-ритмічне почуття.

Під час характеристики здібностей до музично-пластичної діяльності слід враховувати, що існує декілька підходів до вивчення творчих здібностей взагалі. Такі підходи характеризуються наступним чином:

- відкидання існування творчих здібностей як окремого виду творчості. Передумовою ж для творчої поведінки виступає мотивація, цінності, особистісні риси (А. Маслоу, Д. Богоявленська, А. Олох та інші). До основних рис творчої особистості, за цим підходом, належать когнітивна обдарованість, чутливість до проблем, непередбачуваність поведінки в складних ситуаціях. При цьому інтелект виступає необхідною, але недостатньою умовою творчої активності особистості;
- високий рівень розвитку інтелекту зумовлює високий рівень творчих здібностей. Творчість є загальним видом діяльності, який людина здійснює щоденно, маючи високий рівень інтелекту за передумову здійснення такої діяльності. Цей погляд поділяють практично всі спеціалісти у сфері досліджень інтелекту (Д. Векслер, Г. Айзенк, Р. Стернберг, Л. Термен);
- творчі здібності – самостійний чинник, незалежний від інтелекту (Д. Гілфорд, К. Тейлор, Я. Пономарьов, Е. Торренс).

Н. Кузьміна виокремлює два рівні здібностей до музично-пластичної діяльності, такі, як: перцептивно-рефлексивні та проєктивні здібності. На думку Н. Амінова у основі диференціації здібнос-

тей до музично-пластичної діяльності виступає індивідуальна і соціальна успішність. Творчі здібності займають одне з провідних місць у структурі музично-пластичної діяльності. За А. Марковою, до структури музично-пластичної діяльності відносяться: об'єктивні характеристики, такі як, професійні музичні знання, професійні музичні уміння, психологічні і педагогічні знання; суб'єктивні характеристики: психологічні позиції, установки, особистісні особливості. За А. Крутецьким до структури музично-пластичної діяльності відносяться: дидактичні, академічні, перцептивні, мовні, організаторські, авторитарні, комунікативні здібності, а також педагогічна уява та здатність до розподілу уваги. Е. А. Климов виокремлює такі характеристики людини, яка виконує музично-пластичну діяльність: вміння керувати, навчати, виховувати та здійснювати корисні дії у розрізі професійної діяльності; вміння слухати і вислуховувати; широкий кругозір; мовна та комунікативні культура; духовні спрямованість розуму та спостережливість до проявів почуттів, характеру людини, її поведінки, тощо; проектувальний підхід до людини, заснований на роджеріанському переконанні про те, що людина завжди може стати краще; здібність до співпереживання; переконаність у правильності ідеї слугування народу у цілому; вміння вирішувати не стандартні ситуації; висока ступінь саморегуляції [4]. І. Зимня серед характеристик музично-педагогічної діяльності виокремлює наступні: схильність або здатність у широкому неспецифічному сенсі; особистісна готовність до музично-педагогічної діяльності; включеність у взаємодію з іншими людьми у процесі музично-педагогічної діяльності.

Рівень професіоналізму майбутнього вчителя музики залежить від його компетентності та розвитку професійно-педагогічного мислення. Професійна картина світу є основою професійного становлення та фактором розвитку особистості майбутнього вчителя музики [5]. У основі професійної картини світу майбутнього вчителя музики лежить музична потреба. Процес реалізації музичної потреби не такий простий. Ми схильні його характеризувати як переважання відвертості, незавершеності акту задоволення, якому, по-перше, служить яскравість і глибина музики, по-друге, її новизна, по-третє, майстерність художньої форми. Музична потреба відноситься до вищих естетичних потреб людини. Оскільки, ця потреба є частиною Я-професійного, вона виходить на рівень базових потреб, задоволення яких необхідне для нормальної життєдіяльності – це може скласти **подальшу перспективу наших досліджень.**

Висновок.

Отже, розвиток потреби у музично-пластичній діяльності регулює всі форми творчої реалізації особистості. Її провідна особливість – звуковий час і простір як суб'єктивне, продовжуючи час та жадаючи певний простір для самопізнання. Найпростішою частиною му-

зикально-пластичної потреби є її спрямованість до процесу емоційного розгортання. Форма її вираження може змінюватися та набувати змісту «розумної емоції», тобто, творчого катарсису, який відчуває людина підчас переживання твору та власного переживання почуттів закладених у твір.

Список використаних джерел

1. Беляева-Экземплярская С. Н. Музыкальное переживание в дошкольном возрасте. М.:Принт-бук 1995. 125 с.
2. Львова Ю. Л. Творческая лаборатория учителя: Из опыта работы. – М.: Просвещение, 1980. 192 с.
3. Тарасова К. В. Онтогенез музыкальных способностей – М: Прогресс, 1987. 207 с.
4. Миллер Дж., Галантер Е., Прибрам К. Планы и структура поведения. Пер. с англ. М.: Прогресс, 1965. 238 с.
5. Апель К. Трансцендентально-герменевтическое понятие языка. / От Я к Другому: Сб. пер. по проблемам интерсубъективности, коммуникации, диалога. Науч. ред. А. А. Михайлов; составл. Т. В. Щитцова. – Мн.: Менск, – 1997. – С. 202 – 222.

Spysok vykorystanykh dzherel

1. Belyaeva-Institutional S. N. Musical experience in preschool age. M.: Print-book 1995.125 p.
2. Lvov Yu. L. Creative laboratory of the teacher: From work experience. - M.: Education, 1980.192 p.
3. Tarasova K. V. Ontogenesis of musical abilities - M: Progress, 1987. 207 p.
4. Miller J., Galanter E., Pribram K. Plans and structure of behavior. Per. from English Moscow: Progress, 1965.238 p.
5. Apel K. Transcendental-hermeneutical concept of language. / From I to Another: Sat. per. on the problems of intersubjectivity, communication, dialogue. Sci. ed. A. A. Mikhailov; composed. T.V.Shchitzova. - Minsk: Mensk, - 1997. -- S. 202 - 222.

Turban V.V.

CREATIVITY, INDIVIDUALITY, COMMUNICATION IN THE SPECIALITY OF A CHOREOGRAPHER

The article reveals the formation of creativity and an individuality of people specializing in musical-plastic occupation; in particular, the factor of professional communication in its process is discussed. The need in music is formed from listening to musical pieces, their positive perception and their further reproduction by means of bodily plasticity. The brighter and more accessible experience is received from music, the easier music penetrates into an individual's thinking and sensory perception and is reflected via body plasticity. The need in musical-plastic expression includes motivational factors that regulate the ways of personal experience implementation when an individual turns to music and dance. The need in musical-plastic expression is based on various stimuli even in a separate situation that allows a researcher to investigate motivations developed in time, sequent and mutually changing objective causes of choreographic activities. Motivational tendencies is a correlation of the following structures: external influences such as musical works and plastic movements, including intonation-motivational elements, "general forms" of movements under music, created themes and compositional-dramatic musical means; and the structures of "internal conditions" such as personally significant experience, including emotional-contact, perceptual-cognitive and intellectually-constructive levels of experience. According to

the principle of unity of the psyche and activities, the ability to perform musical-plastic acts are formed in the process of corresponding activities performed by an individual at different ages and support self-realization and professional identification.

Keywords: *personality, individuality, creativity, communication, musical-plastic activities, abilities*

Турбан В.В.

ТВОРЧЕСТВО, ИНДИВИДУАЛЬНОСТЬ, КОММУНИКАЦИЯ В ХОРЕОГРАФИЧЕСКОЙ ПРОФЕССИИ

В статье раскрыто становление творчества и индивидуальности личности в рамках музыкально-пластической деятельности; в частности раскрыто фактор профессиональной коммуникации в процессе ее реализации. Показано, что музыкальная потребность формируется с прослушивания и осознание положительных качеств музыкальных произведений и их воспроизведения средствами телесной пластики. Чем ярче и доступнее полнота музыки, тем легче она проникает в мышления и чувственного восприятия человека, отражаясь в телесной пластике. Музыкально-пластическая потребность заключается в мотивационных факторах, регулирующих способы реализации именно личностного опыта при обращении человека к музыке и танцу. Музыкально-пластическая потребность уже в пределах отдельной ситуации деятельности проявляет многогранность своего стимульного состава, позволяет исследовать развернуты в время процесс мотивации, последовательность и взаимно зменяючы друг друга объективные причины деятельности. Мотивационные тенденции действуют через соотнесение между собой структур: организации внешних воздействий в виде музыкальных произведений и рисунке пластики, включающие интонационно-мотивационные элементы и «общие формы» музыкального движения, тематические образования и композиционно-драматургические средства музыки и структурной организации «внутренних условий» - организацию личностно значимого опыта, которая включает эмоционально-контактный, перцептивно-познавательный и интеллектуально-конструктивный уровне опыта. В соответствии с принципом единства психики и деятельности, способности к музыкально-пластической деятельности формируются в процессе проявления соответствующей активности личности на разных этапах возрастного развития, проявляется в личностной самореализации и профессиональной идентификации.

Ключевые слова: *личность, индивидуальность, творчество, коммуникация, музыкально-пластическая деятельность, способности.*